



ידע מצמיח תנוך

ברכה אחרונה / מקור חיים

פרק מ"ג סעיפים א'–ו', י"ג

- א. כל שמברכים עליו בתחילה בורא מיני מזונות, מברכים בסוף ברכה אחת מעין שלוש. רוצה לומר: ברכה אחת שכל שלוש הברכות של ברכת המזון רמוזות בה, והרי היא מעין ברכת המזון תמציתית בתוכנה: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם על המחיה ועל הכלכלה..." הרי היא מעין ברכת הזן. "ועל ארץ חמדה טובה ורחבה... הרי היא מעין ברכת הארץ. "רחם ה' אלוקינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך..." הרי היא מעין ברכת בונה ירושלים. "כי אתה אל אוב ומטיב לכל" היא מעין ברכת הטוב והמטיב.
- ב. חוץ מן הארוז, שאף בתחילה מברך עליו בורא מיני מזונות, אין מברך עליו בסופו אלא בורא נפשות רבות לפי מנהג קהילות הספרדים.
- ג. ברכה אחרונה זאת מעין שלוש, שהיא "על המחיה" מברך אותה בין קבע סעודה בין שלא קבע, ואין מברך אותה אלא כשאכל מכזית (28 גרס) ומעלה, אבל אכל פחות מכזית מברך בתחילה ברכה הראויה לאותו המין ולבסוף אינו מברך כלל.
- ד. כל פירות האילן מברכים עליהם בתחילה בורא פרי העץ, ולבסוף בורא נפשות רבות, חוץ מחמשת המינים הכתובים בתורה, והם ענבים ורימונים ותאנים וזיתים ותמרים, שמברך עליהם בסוף ברכה אחת מעין שלוש, שמתוך חשיבותם שנשתבחה בהם ארץ ישראל קבעו להם ברכה בפני עצמם.
- ה. בברכת מעין שלוש על פירות חוץ לארץ חותם "על הארץ ועל הפירות" (אף כשאוכלם בארץ), ועל פירות ארץ ישראל חותם "על הארץ ועל פירותיה" (אף כשאוכלם בחוץ לארץ).
- ו. גם על היין מברכים ברכה אחרונה מעין שלוש, וחותם בה "על הארץ ועל פרי גפנה" בארץ ישראל, והחוץ לארץ "על הארץ ועל פרי הגפן". ואם חתם "על הארץ ועל פירותיה" בארץ ישראל (ובחוץ לארץ "ועל הפירות" יצא.
- י"ג. על פירות הארץ והירקות מברכים תחילה "בורא פרי האדמה", ולבסוף "בורא נפשות רבות". וכן מברכים על דברים שאין גידולם מן הארץ, כגון בשר וגבינה ודגים וביצים ומים וחלב ודבש וכיוצא בהם.